

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Ndob/8/2018
Identifikačné číslo spisu: 7115220959
Dátum vydania rozhodnutia: 21.09.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Pramuková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7115220959.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: JUDr. Dana Husťáková, so sídlom Žriedlova 3, Košice, správkyňa konkurznej podstaty úpadcu Stará sladovňa Košice, s.r.o., so sídlom Štúrova 33, Košice, IČO: 36 782 467, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Hopferova s.r.o., so sídlom Bajzova 2, Košice, IČO: 47 254 220, proti žalovaným: 1/ Ing. X.C., bytom X., 2/ I. Z., bytom V., 3/ Z. M., bytom U., 4/ Ing. F. Z., bytom G., zastúpených advokátkou JUDr. Ingrid Kovalčukovou, so sídlom Čajakova 1, Košice o určenie neúčinnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 31Cbi/15/2015, o námietke zaujatosti žalovaných 1/, 2/, 3/ a 4/ proti sudcovi Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 2CoKR/45/2018, 2Ncb/11/2018, takto

rozhodol:

Sudca Krajského súdu v Košiciach JUDr. Vladimír Hrib, PhD. nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 2CoKR/45/2018, 2Ncb/11/2018.

Odôvodnenie

1. Dňa 20. septembra 2018 predložil JUDr. Vladimír Hrib, PhD., predseda senátu Krajského súdu v Košiciach v súlade s ustanovením § 54 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) súdny spis Okresného súdu Košice I sp. zn. 31Cbi/15/2015 (odvolacie konanie vedené na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 2CoKR/45/2018, 2Ncb/11/2018) Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) na rozhodnutie o námietke zaujatosti, ktorú vzniesli žalovaní 1/, 2/, 3/ a 4/, spolu so svojim vyjadrením k predmetnej námietke.

2. Žalovaní 1/, 2/, 3/ a 4/ v námietke zaujatosti z 18. júla 2018 uviedli, že Mgr. P. U. ako jeden zo spoločníkov a jeden z pôvodných konateľov úpadcu je osobným priateľom sudcu JUDr. Vladimíra Hriba, PhD., pravidelne sa navštevujú a na základe týchto vzťahov jeho syn - advokát JUDr. X. B. ml. (správne má byť JUDr. U. B. - pozn. najvyššieho súdu) - zastupoval úpadcu a v súčasnosti zastupuje Mgr. U. a jeho obchodné spoločnosti.

2.1. Žalovaní poukázali aj na to, že dňa 24. januára 2018 oznámila Mgr. U. ovládaná obchodná spoločnosť OSIVEX ZÁHRADKÁR s.r.o. vstup do konania na strane žalobkyne ako intervenient.

Predmetnú spoločnosť zastupuje JUDr. U. B., syn sudcu JUDr. Vladimíra Hriba, PhD., predsedu odvolacieho senátu 2CoKR, ktorému bol spor pridelený na rozhodnutie v odvolacom konaní.

2.2. Žalovaní majú dôvodnú obavu, že rozhodovanie odvolacieho súdu nebude postavené na princípoch zákonnosti a spravodlivosti, ale na kontaktoch Mgr. U.. Pritom poukázali na to, že súd prvej inštancie bude povinný rešpektovať právny názor odvolacieho súdu, hoci s ním nemusí byť stotožnený, čo v prípade absencie nestrannosti sudcu odvolacieho súdu tiež vytvára priestor na ďalšie zbytočné predlžovanie konania a stavu právnej neistoty, čo so sebou nesie ďalšie ekonomické zaťažovanie žalovaných.

3. Sudca Krajského súdu v Košiciach JUDr. Vladimír Hrib, PhD., vo svojom vyjadrení k vznesenej námietke zaujatosti zo 17. septembra 2018 uviedol, že z rozhodovacej činnosti pozná Mgr. P. U. a aj Ing. X.C. (žalovaného 1/ - pozn. najvyššieho súdu), avšak ani k jednému z nich nemá osobitný vzťah, a preto sa necíti zaujatý. Zároveň poukázal na to, že pokiaľ jeho syn JUDr. U. B. zastupuje v inom konaní Mgr. P. U., je výlučne jeho vecou, koho zastupuje ako advokát.

4. Najvyšší súd ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach (§ 54 ods. 1 C. s. p.) posudzoval opodstatnenosť námietky zaujatosti vznesenej žalovaným 2/ (§ 52 ods. 1 a 2 C. s. p. v spojení s § 49 ods. 1 C. s. p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí.

5. Účelom ustanovenia § 49 ods. 1 C. s. p. je prispieť k nestrannému prejednaniu vecí, k nezaujatému prístupu súdu k stranám sporu alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

I. k vecí (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je stranou sporu, zástupcom strany, prípadne intervenient, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),

II. k stranám sporu [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],

III. k zástupcom strán sporu (viď vyššie II.).

6. Pri posudzovaní dôvodnosti námietky zaujatosti o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu je nutné vychádzať zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k stranám sporu alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď znenie ustanovenia § 49 ods. 1 C. s. p.).

6.1. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania vecí buď na základe uplatnenia námietky zaujatosti stranou sporu (§ 52 C. s. p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 50 C. s. p.).

6.2. Obsahom práva na prerokovanie vecí pred nestranným súdom pritom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie vecí nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia vecí pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

6.3. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

6.4. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú jednotlivými ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre

ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

7. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

7.1. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (viď napr. Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt (subjektívny názor alebo pocit namietajúceho), ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná).

7.2. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávaniu sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

8. Ústava Slovenskej republiky deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a nestrannosť.

8.1. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojitým významom; označuje jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, nezávislosť vo vzťahu k vedeniu a kolektívu súdu.

8.2. Nestrannosť sudcu je potrebné posudzovať vždy v závislosti od konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

9. Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov.

9.1. Aj so zreteľom na predmetné zákonné ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

10. Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti stranou sporu vznesenej námietky zaujatosti nie je rozhodujúci jej osobný subjektívny názor, domnienka alebo úvaha. Nemožno preto bez ďalšieho brať na zreteľ len samotné pochybnosti namietajúceho o objektívnom a nestrannom rozhodovaní sudcu, ale vždy treba posúdiť skutočnosti, ktoré viedli k tomu, že strana pochybuje o objektívnosti sudcu. Nadriadený súd môže vylúčiť namietaného sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí až vtedy, keď je evidentné, že vzťah sudcu nie je stranou len tvrdý, ale že skutočne existuje a svojou povahou a intenzitou vykazuje znaky relevantné v zmysle § 49 ods. 1 C. s. p. Rozhodujúca je tak existencia objektívnych skutočností, ktoré sa ale musia preukázať.

11. V rozhodovanej veci videli žalovaní 1/, 2/, 3/ a 4/ dôvod zaujatosti namietaného sudcu predovšetkým v existencii priateľského vzťahu k Mgr. P. U. jednému zo spoločníkov úpadcu. Najvyšší súd uvádza, že z obsahu námietky zaujatosti, predloženého súdneho spisu a ani z vyjadrenia namietaného sudcu existencia žalovanými tvrdeného priateľského vzťahu sudcu JUDr. Vladimíra Hriba, PhD. s Mgr. P. U. žiadnym spôsobom nevyplýva. Najvyšší súd upriamuje pozornosť na vyjadrenie sudcu JUDr. Vladimíra Hriba, PhD., ktorý uviedol, že Mgr. P. U. pozná výlučne z rozhodovacej činnosti a že k nemu nemá žiadny osobitný vzťah.

12. Rovnako ani tvrdenie žalovaných, že syn namietaného sudcu zastupuje Mgr. P. U. a jeho obchodné spoločnosti v iných sporoch nepredstavuje dôvod pre vylúčenie sudcu JUDr. Vladimíra Hriba, PhD. z prejednávania a rozhodovania predmetného sporu.

12.1. Pokiaľ ide o skutočnosť, že JUDr. U. B., syn namietaného sudcu JUDr. Vladimíra Hriba, PhD., zastupoval obchodnú spoločnosť OSIVEX ZÁHRADKÁR s.r.o. - ktorá vstúpila oznámením z 22. januára 2018 do prebiehajúceho sporu ako intervenient na strane žalobcu - je rozhodujúce, že súd prvej inštancie uznesením z 20. februára 2018, č. k. 31Cbi/15/2015-302 na základe návrhu žalovaných rozhodol o neprípustnosti vstupu intervenienta, obchodnej spoločnosti OSIVEX ZÁHRADKÁR s.r.o. do konania. Predmetná spoločnosť, ktorá bola zastúpená advokátom JUDr. U. B., v predmetnom spore v štádiu odvolacieho konania už nevystupuje, a preto nemožno dospieť k záveru, že by v prípade žalovanými namietaného sudcu JUDr. Vladimíra Hriba, PhD. boli dané odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti zakladajúce zákonný dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania predmetného sporu.

13. K tvrdeniu žalovaných o možnom zbytočnom predlžovaní sporu a prehlbovaní stavu právnej neistoty v prípade zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu, najvyšší súd predovšetkým uvádza, že ide o hypotetické tvrdenie, ktoré smeruje k prípadnému procesnému postupu a rozhodovacej činnosti namietaného sudcu, a ktoré nie je dôvodom na vylúčenie sudcov (§ 49 ods. 3 C. s. p.) a na ktoré nadriadený súd pri svojom rozhodovaní neprihliada (§ 53 ods. 3 C. s. p.).

13.1. Zároveň len ako poznámku najvyšší súd poukazuje na znenie ustanovenia § 390 C. s. p., na základe ktorého neprichádza do úvahy žalovanými tvrdená procesná situácia a prípadné predlžovanie sporu v dôsledku zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu (k tomu viď aj III. ÚS 379/2017 a III. ÚS 5/2018).

14. Nakoľko zo vznesenej námietky zaujatosti, z vyjadrenia namietaného sudcu a ani z obsahu spisu neboli zistené žiadne skutočnosti významné z hľadiska § 49 ods. 1 C. s. p., ktoré by spochybňovali nezaujatosť sudcu Krajského súdu v Košiciach JUDr. Vladimíra Hriba, PhD., rozhodujúceho vo veci vedenej na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 2CoKR/45/2018, 2Ncb/11/2018, najvyšší súd v súlade s ustanovením § 54 ods. 2 C. s. p. rozhodol tak, že sudcu JUDr. Vladimíra Hriba, PhD. nevylúčil z prejednávania a rozhodovania predmetného sporu.

15. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.